

Minun lähiluontoni – Uudenkaupungin murrosagenda

Kesäkuu 2024

#Wemaketransition

WE MAKE
transition!

Mikä on murrosagenda?

Esitys siitä, millainen Uusikaupunki voi olla vuonna 2035, kun asukkaat, yhdistykset, yritykset ja kaupunki tekevät aktiivista yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi ja siitä, miten sinne päästään.

Agenda koostuu kolmesta osasta

1. Visio toivottavasta tulevaisuudesta: Minkälainen Uusikaupunki on vuonna 2035, kun luonnon monimuotoisuutta on saatu vahvistettua ja sen eteen tehdään aktiivista yhteistyötä?
2. Mitä pitää tehdä tulevaisuuden muuttamiseksi todeksi: Murrospolut nykyhetkestä vuoteen 2035
3. Mistä aloitetaan: Kokeilut

Murrosagenda pyrkii seuraamaan yhteiskunnallisen muutoksen dynamiikkaa (nk. x-kurvi, ks. seuraava sivu), jossa olemassa olevia myönteisiä toimintoja vahvistamalla niistä tulee ajan myötä valtavirtaisia.

WE MAKE
transition!

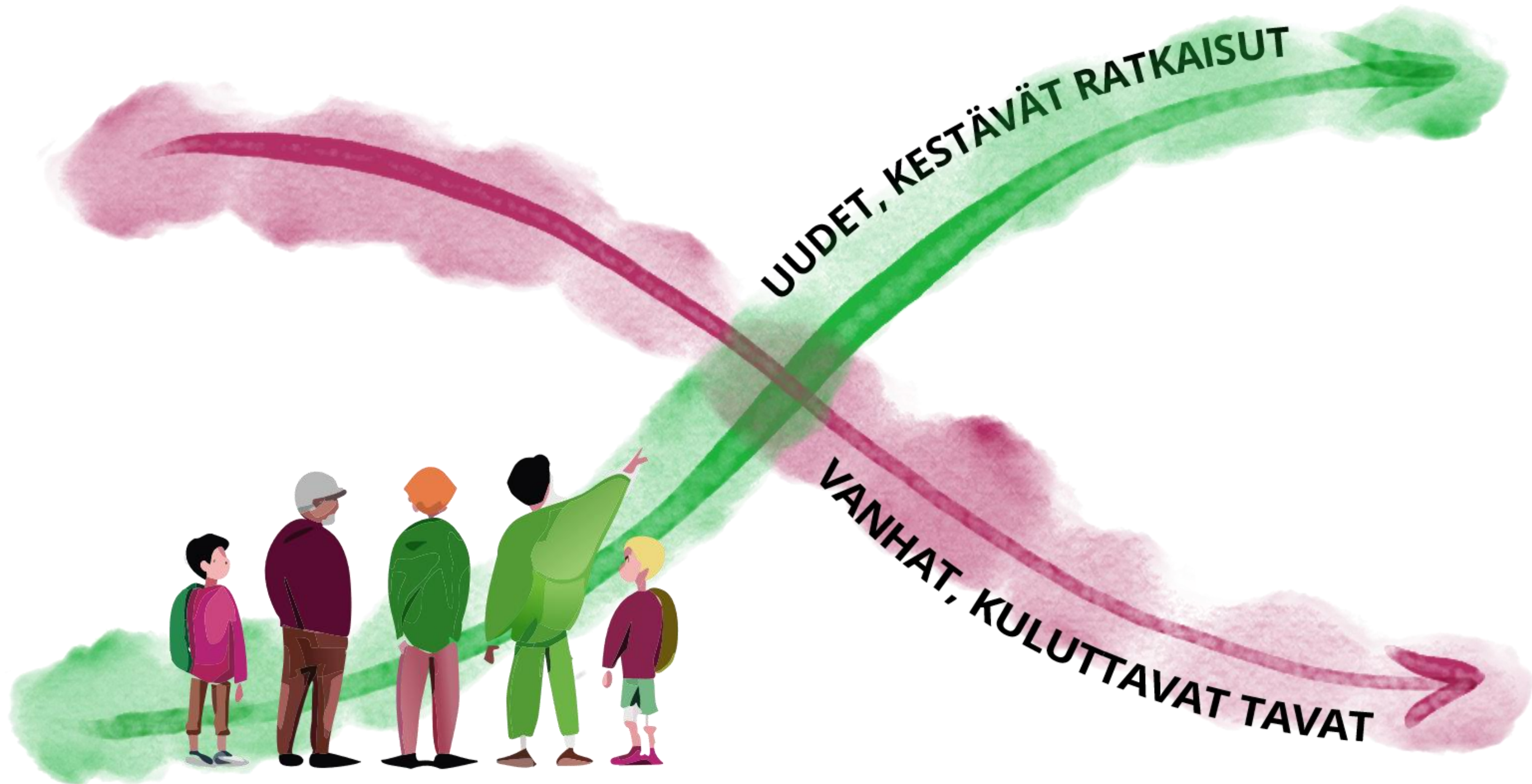
Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

 RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES
We make transition!

Kuva: Yksinkertaistus agendan muotoilussa hyödynnetystä yhteiskunnallisen muutoksen logiikasta, nk. x-kurvista.

WE MAKE
transition!

Miten käytän murrosagenda?

Murrosagenda on yhteinen visio yhdessä tehtävästä lumotyöstä Uudessakaupungissa. Se toimii pohjana keskustelulle sekä yhdessä tai erillään tapahtuvan mutta samansuuntaisen toiminnan suunnittelulle. Sen avulla kerrotaan tekemisestä muille. Agenda tarjoaa pohjan lumotyön etenemisen reflektoinnille ja kokonaisuuden muodostamiselle.

Kuka tahansa voi mieltää ja kytkeä oman toimintansa osaksi agenda: oman yhdistyksen talkoot, naapuruston infoilta tai oman puutarhan hoito monimuotoisuutta vahvistaen ovat kaikki askeleita kohti yhteistä lähiluonnon monimuotoisuuden tulevaisuusvisiota.

Tutkaile agenda, innostu siitä mikä sinulle sopii, yhdistä oma muu toimintasi agendaan, luo uutta, keskustele agendasta muiden kanssa, seuraa toimintaa ja osallistu muiden järjestämiin tapahtumiin ja projekteihin.

WE MAKE
transition!

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

 RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES
We make transition!

Murrosagendan taustalla

Murrosagenda on keväällä 2024 järjestetyn, neliosaisen Minun lähiluontoni –työpajasarjan tuotos. Työpajoihin kutsuttiin erilaisia Uudessakaupungissa toimivia kolmannen ja neljännen sektorin tahoja – järjestöjä, yhdistyksiä, asukkaita ja yhteiskunnallisia yrityksiä – sekä kunnan työntekijöitä, jotka jo edistävät tai ovat kiinnostuneita pihojen ja lähiluonnon monimuotoisuuden edistämisestä. Työpajojen tavoitteena oli eri tahojen yhteistyön tiivistäminen luonnon monimuotoisuuden ja yhteisen lumotyön vahvistamiseksi. Työpajoissa mukailtiin ja pilotoitiin murrosareenamenetelmän työskentelytapoja aidon muutoksen hahmottamiseksi ja aikaansaamiseksi.

Agenda tarjoaa ideoita, tarttumapintoja ja yhteisen suunnan. Se ei ole sitova dokumentti.

WE MAKE
transition!

Interreg
Baltic Sea Region Co-funded by
the European Union

 RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES
We make transition!

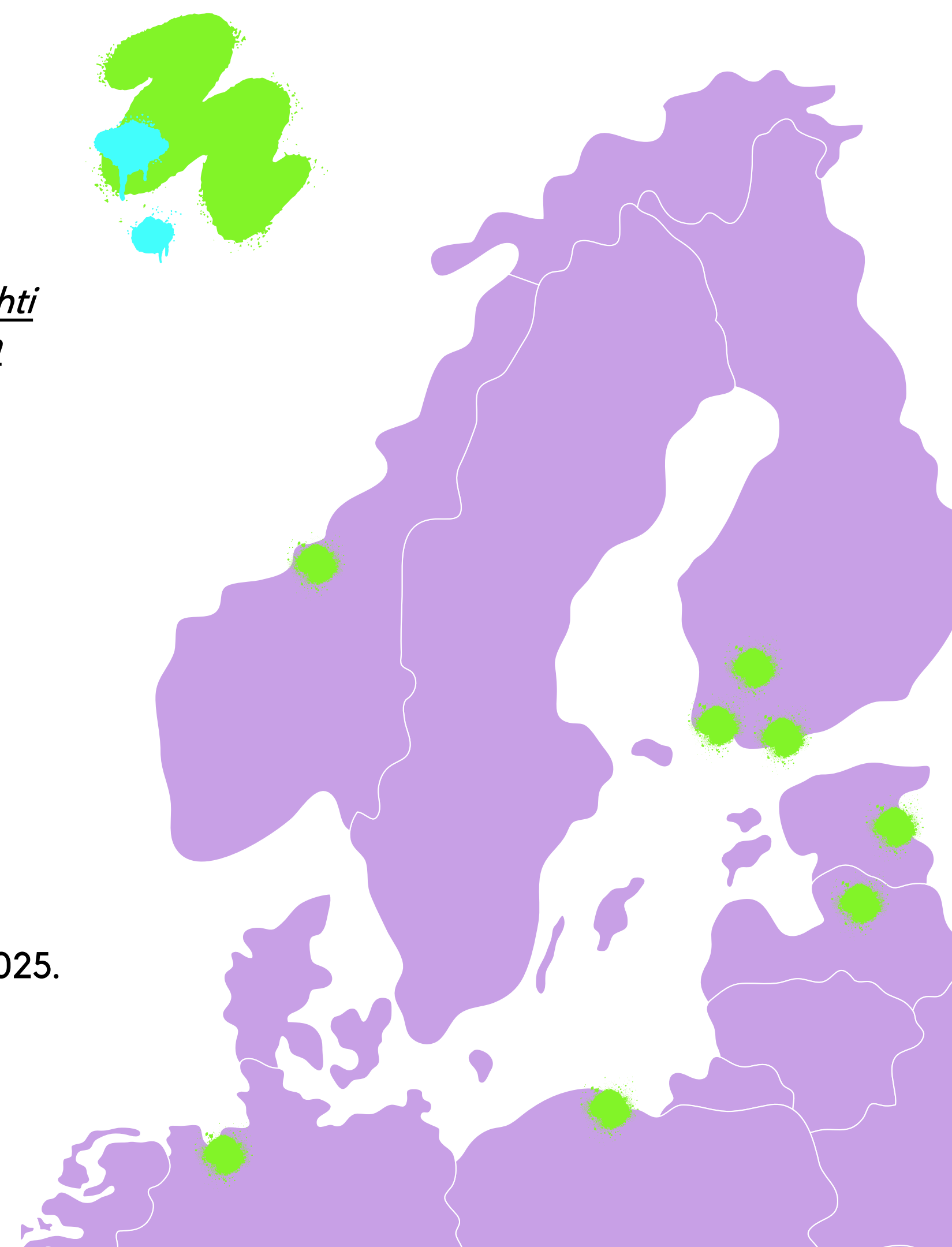

Murrosagendan taustalla

Minun lähiluontoni -työpajasarjan mahdollisti *We make transition! Kohti kestävämpää yhteiskuntaa kansalaisyhteiskunnan ja julkisen sektorin yhteistyöllä* -hanke. Kyseessä on kansainvälinen projekti, jota toteuttavat Varsinais-Suomessa Varsinais-Suomen liitto sekä liitännäisjäsenet Kemiönsaaren kunta, Uudenkaupungin kaupunki, Ukipolis Oy sekä Varsinais-Suomen Kylät ry. Kemiönsaari ja Uusikaupunki ovat maakunnallisen toteutuksen pilottikohteita. Hanke tukee Uudessakaupungissa kunnan ympäristötyötä, ilmasto-ohjelman valmistelua sekä asukkaiden ja yhdistysten osallisuuden kehittämistä.

Varsinais-Suomen lisäksi hanketta toteutetaan seitsemällä muulla alueella Itämeren ympäristössä. Paikallisia murrosareenapilotteja järjestetään yhteensä 12 eri paikkakunnalla.

Hanketta osarahoittaa Euroopan unioni osana Interreg Baltic Sea Region -rahoitusohjelmaa. Hankkeen toteutusaika on 1.1.2023-31.12.2025.

Agendan laatimisessa mukana olivat

Päivi Sappinen, asukas
Heidi Jaakkola, Leader Ravakka
Eija Rosendahl, Wallila
Helena Rantanen, Lions Club Merettäret
Päivi Luotonen, asukas
Juha Hukka, asukas
Laura Kurkilahti, asukas
Juha Ujula, Livia
Janne Lassila, yrittäjä ja asukas
Ilmo Suikkanen, Luonnonystävät
Leena Renholm, Uudenkaupungin Vanhat Talot ry
Mika Nurminen, Uudenkaupungin seudun ympäristöyhdistys ry
Antti Karlin, Uudenkaupungin seudun ympäristöyhdistys ry
Tauno Linkoranta, Varsinais-Suomen Kylät ry

Sonja Stenman, Uudenkaupungin kaupunki
Teija Pajula, Uudenkaupungin kaupunki
Saija Peltola, Uudenkaupungin kaupunki
Susanna Puottula, Uudenkaupungin kaupunki
Leena Arvela-Hellén, Uudenkaupungin kaupunki
Jaana Suksi, Ukipolis Oy

Työpajasarjaa fasilitoivat

Henna Salminen, Varsinais-Suomen liitto
Salla-Maria Lauttamäki, Varsinais-Suomen liitto
Silja Ngobese, Valonia

WE MAKE
transition!

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

 RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES
We make transition!

Minun lähiluontoni -murrosagenda

Miten asukkaat ja kunta voivat yhdessä lisätä pihojen, lähiluonnon ja hoidettujen viheralueiden monimuotoisuutta Uudessakaupungissa?

Mikä on paras mahdollinen lopputulos ja mistä aloitetaan?

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES
We make transition!

Varsinais-Suomen liitto
Egentliga Finlands förbund

WE MAKE
transition!

UUSIKAUPUNKI

UKIPOLIS OY

Johdanto

Vuonna 2035 luonnon monimuotoisuus näkyy Uudenkaupungin eri alueilla, ja siitä on tullut asukkaiden, yhdistysten ja yritysten yhteinen asia. Erilaiset lähiluontokohteet ja yhteisötilat ovat luontevia paikkoja kohtaamiseen ja monimuotoisuudesta ja kestävydestä oppiminen on läsnä kaikenikäisten elämässä. Jokaiselle löytyy itselle sopiva osallistua luonnon monimuotoisuudesta huolehtimiseen. Neuvoja ja tukea omaan luonnon monimuotoisuutta edistävään toimintaan on tarjolla runsaasti. Hyötykasvit ja lajeille tärkeät elinympäristöt ovat yleinen näky ja paikallisten kasvien siemeniä kerätään aktiivisesti talteen. Uusikaupunki on kuuluisa luonnon monimuotoisuutta edistävästä yhteisestä tekemisestään ja se on saanut virallisen kansallisen kaupunkipuiston statuksen.

Kokonaiskuva: Polut toivottavaan tulevaisuuteen

Vuoden 2035 Uusikaupunki, jossa...

Niittyjä ja ketoja perustetaan ja systemaattinen hoitotyö järjestetään. Perustaminen helpottuu, kun käyttöön saadaan ns. "pop up -lupa". Niitty- ja ketokursseja kaikille kiinnostuneille. Vanhat pinat inventoidaan ja puutarhaneuvonta alkaa hankerahoituksen turvin.

Ensimmäiset projektit ovat jo pitkällä. Asukaslähtöisten kokeilujen perusteella on muodostunut yhteisen tekemisen käytäntöjä. Yhteisöpuutarhalla aletaan järjestää kekrijuhlia aina sadonkorjuun aikaan. Lisää hyötykasveja istutetaan. Lisäksi aloitetaan alue- ja kaupunginosakilpailu, joka avaa aktiiveille lisää tilaa ja mahdollisuuksia lumotyöhön.

Uudessakaupungissa on lumiohjelma, jolla on pysyvä rahoitus ja tainsäädännön tuki. Myllymäen, Pietolan lahden, Ruokolan pientaloalueen ja maaseudun lumoesimerkkialueet perustetaan.

Yhteisöpuutarha ja viljelyalueet on perustettu. Niihin järjestetään esittelyiltoja ja -retkiä. Osaaminen on lisääntynyt ja asukkaat oppivat hiljalleen käyttämään luonnonkasveja, villivihanneksia, marjoja, hedelmiä ja pähkinöitä.

Kaupunkitila on täyttynyt hyötykasveista ja yhteisöviljelmistä.

Monimuotoiseen lähiluontoon kiinnitytään identiteettinä ja se toimii paikkakunnan houkuttelevuuden valttikorttina esim. matkailussa.

Luontomatkailusta tulee paikkakunnan valttikortti. Monimuotoinen lähiluonto ja onnistunut yhteistyö sen eteen tunnetaan laajalti.

Tavoitteista ja suunnitelmista viestitään, halukkaat kutsutaan ryhmäytymään aiheen äärelle. Innokkaat kaupunkilaiset ja kaupunki lähtevät toteuttamaan työtä yhdessä. Konkreettisenä alkupisteenä puutarhaharrastajien sissistutukset kaupungille.

Kohteiden inventointi ja tavoitteiden kirkastus asukastyöpajoissa. Alueiden tyypittelytilaisuudet. Ukipolis hakee matkailuhankkeen yritys yhteistyönä.

Kaupunkipuistostatuksen hakeminen. Luontomatkailun – karttojen ja reittien – tuotteistus. 4-5 yrityksen yritysryhmä Ukipoloksen hankkeena toimii asian eteen.

Asuinalueet alkavat erottua lähiluontoidentiteeteiltään. Kaavoitus ja asukastilaisuudet kannustavat osallistumaan alueiden erottumiseen. Yritykset mukana esim. kasvimyynnin kautta.

Kaupunkipuistostatus saatu. Suurin kesätapahtuma lumo ja lähiluontoaineinen "Lumottu Uusikaupunki". Yritykset ja yhdistykset yhteistyössä lähiluontomatkailun edistämiseksi.

Luontolähtöisyys ja kestävyyskasvatus on integroitu opetukseen ja oppiaineisiin laajasti. Opetus yhdistetään lähiluontokohteisiin, joista monet ovat kummikohteita.

Lapset ja nuoret kulkevat läpi yhdenmukaisen kestävyyskasvatuspolun päivähoidosta aina elinikäiseen oppimiseen saakka.

Luontolähtöinen kestävyyskasvatus ei ole digitaalista, vaan konkreettista ja kokemuksellista. Se parantaa lasten ja nuorten henkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Kuntalaisaloite vanhenpainyhdistyksen kanssa. Valtuutettujen kontaktointi. Osbusta luonto-ohjaaja. keskustelu herää ja ilmasto-ohjelmaan kirjataan toimenpiteistä. Haetaan rahoitusta monimuotoisuuskerhoille.

Kaupungin strategiassa tavoitteeksi edelläkävijyys luontolähtöisessä kestävyyskasvatuksessa. Kestävyys- ja luonto-osaamista painotetaan opetushenkilöstön rekrytoinnissa. Toukokuussa 2025 jätettiin digilaitteet pois, kun tutustuttiin lähiluontoon. Asiaa ajoivat vanhempainyhdistykset.

Wintterin päiväkodissa ja koulussa on luontopainotus.. Opettajia koulutetaan aiheeseen. Kiertävä luonto-ohjaaja tukee opettajia. Oivalletaan, että luontolähtöisyys tukee hyvinvointia! Yhdistyksillä monimuotoisuuskerhoja lapsille.

Luontolähtöistä opetusta ja kasvatusa painotetaan. Luontolähtöinen kestävyyskasvatuskeskeinen opetus ja kasvatus on Uudenkaupungin vetovoimaisuustekijä, joka tuo seudulle lapsiperheitä.

Luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi on aktiivista ja yhteistä tekemistä. Neuvojen ja vertaisoppimisen saatavuuden asukaslähtöiseen lumotyöhön varmistavat yhteiset oppimisen ja jakamisen tilat ja elävät satokausikalenterit.

Aihetta edistetään opinnäytetyöllä ja lumostipendin myöntämisellä. Tehdään kartoituksia. Lumofoorumi julistaa arvot ja tavoitteet. Tekemistä startataan osallistuvan budjetoinnin avulla.

Perinnekasvipäivät. Ensimmäiset lumoagentit värätään ja koulutetaan, yhteiset arvot sitouttavat ja innostavat.

Lumolautakunta perustetaan. Infoseinä Wintterissä, kylätaloissa ja virtuaalisesti. Paskruohosymposium alkaa.

Monet kohteet jo toimivat kestävästi ja uusia ihmisiä tulee lumipalloehtin tavoit mukaan toimintaan. Pilottikohteet ovat matkailullisia helmiä. Kaavoitus ottaa huomioon ekosysteemin toiminnan ja luo edellytyksiä (syttyvät ja väliaikaiset ovat mahdollisia).

Yhteistyö on monimuotoista ja kehittyvää. Virtuaaliyhteisöt ja yhdistykset toimivat monenkeskeisesti kunta-, valtio- ja kansainvälisellä tasolla. "Ekosysteemi" on kansalaisten laajasti tunnistama ja hyväksymä, resursoitu toimintamalli.

Nykyhetki 2024

Hyötykasvit, yhteisöviljelmät ja kulttuuri- ja painolastikasvit

Vuoden 2035 Uudessakaupungissa kaupunkitila on täyttynyt hyötykasveista ja yhteisöviljelmistä.

Puistoihin on istutettu esimerkiksi pähkinäpensaita, saksanpähkinöitä, lumuja, päärynöitä ja kirsikoita. Kasveja hoidetaan kaupunkilaisten talkoilla ja sato on kaikkien käytettävissä. Kaupungin alueita on kehitetty osallistavasti ja pölyttäjävällyisyyttä priorisoiden. Osallisuuden mukana kuljettamisen ansiosta esimerkiksi paikallisuontopuisto "arboretumista" on tullut kohtaamisen ja tutustumisen paikka kaikille vauvasta vaariin. Paikallisesti erityisten kulttuuri- ja painolastikasvien turvaamisessa on onnistuttu ja niiden tilaa seurataan.

Visio

Vuonna 2035 Uudessakaupungissa on kaupunkilaisten yhteinen yhteisöpuutarha: rakas ajanviettopaikka, jossa myös esitellään erilaisia tapoja hoitaa luonnonmukaista ja monimuotoisuutta tukevaa puutarhaa. Siellä pääsee perehtymään esimerkiksi syötävään metsäpuutarhaan, lampiin ja kosteikkoihin, hyönteishabitaatteihin, no-dig-vihannesviljelypenkkeihin, monivuotisiin vihanneskasvi-istutuksiin ja nurmikoiden muuttamiseen niityiksi. Kerran kuussa yhteisöpuutarhalla järjestetään pihajuhlat, joissa nautitaan yhdessä kasvatetun sadon antimista.

Muitakin yhteisöviljelmiä on perustettu ja luonnon monimuotoisuuden uusikaupunkilainen kestävyysmurros näkyy myös kaupunkikeskustan ulkopuolella. Maisemaa hoitavia laiduntavia eläimiä näkyy siellä täällä ja monoviljely on jäänyt maataloudessa taakse. Kyläjuhlilla poltetaan kokon sijaan biohiiltä, jota rikastetaan kiertotaloudesta jalostetuilla mikrobeilla ja jaetaan kaikille kyläläisille omaan puutarhaan laitettavaksi.

Toivottu tulevaisuus 2035

Murrospolku

Tavoitteista ja suunnitelmista viestitään, halukkaat kutsutaan ryhmäytymään aiheen äärelle. Innokkaat kaupunkilaiset ja kaupunki lähtevät toteuttamaan työtä yhdessä. Konkreettisenä alkupisteenä puutarhaharrastajien sissi-istutukset kaupungille.

Niittyjä ja ketoja perustetaan ja systemaattinen hoitotyö järjestetään. Perustaminen helpottuu, kun käyttöön saadaan ns. "pop up -lupa". Niitty- ja ketokursseja kaikille kiinnostuneille. Vanhat pihat inventoidaan ja puutarhaneuvonta alkaa hankerahoituksen turvin.

Ensimmäiset projektit ovat jo pitkällä. Asukaslähtöisten kokeilujen perusteella on muodostunut yhteisen tekemisen käytäntöjä. Yhteisöpuutarhalla aletaan järjestää kekrijuhlia aina sadonkorjuun aikaan. Lisää hyötykasveja istutetaan. Lisäksi aloitetaan alue- ja kaupunginosakilpailu, joka avaa aktiiveille lisää tilaa ja mahdollisuuksia lumotyöhön.

Uudessakaupungissa on lumo-ohjelma, jolla on pysyvä rahoitus ja lainsäädännön tuki. Myllymäen, Pietolan lahden, Ruokolan pientaloalueen ja Lokalahden lumoesimerkkialueet perustetaan.

Yhteisöpuutarha ja viljelyalueet on perustettu. Niihin järjestetään esittelyiltoja ja -retkiä. Osaaminen on lisääntynyt ja asukkaat oppivat hiljalleen käyttämään luonnonkasveja, villivihanneksia, marjoja, hedelmiä ja pähkinöitä.

Nykyhetki 2024

Mistä aloitetaan?

Yhteisöpuutarhan, ketojen ja niittyjen perustaminen

Selvitetään vaihtoehtoja yhteisöviljelmän alueiksi. Luodaan yhteistyötä ja synergiaa koulun kanssa siementen keräyksen ja kestävyyskasvatuksen osalta. Kurssitetaan ihmisiä teemojen puitteissa osaamisen lisäämiseksi. Välineitä hankitaan yhteisöllisesti kierrätettynä kyselemällä. Rakennetaan yhteistyötä kierrätyskeskuksen, kunnan, puutarhaosaajien ja kaikkien aiheesta kiinnostuneiden kaupunkilaisten välille.

Monimuotoinen lähiluonto identiteettinä ja valttikorttina

Vuoden 2035 Uudessakaupungin eri alueiden identiteetit tulevat esiin lähiluonnon monimuotoisten ominaisuuksien kautta ja toimivat myös matkailun valttikorttina.

Visio

Monimuotoisuudeltaan vaalittu uusikaupunkilainen lähiluonto on hyödynnetty myös tuotteistamalla ja markkinoimalla sitä muillekin. Esimerkiksi luonto-opasteet, viestintä, matkailupaketit ja retkimuonakorit on tuotteistettu. Lähiluontomatkailu on laajentunut lähisaariin, muun muassa Pähkinäisiin. Matkailussa hyödynnetään paljon elämysmatkailun elementtejä ja historiaa. Luontomatkailukartta on aktiivisessa käytössä. Perinnepuutarhat ja perinteiset kasvit on yhdistetty vanhan rakennuskannan vetovoimaisuuden lisäksi. Identiteetiltään erottuvia ja matkailukohteina suosittuja paikkoja löytyy kaikista kaupungin keskuksista ja kylistä.

Uusikaupunkilainen yhteistyö luonnon monimuotoisuuden eteen ja sen tulokset ovat tunnettuja malliesimerkkejä ja niille järjestetään aktiivisesti esittelykierroksia. Myös yhdistyksillä on entistä enemmän luontomatkailukohteita. Nekin ovat onnistuneet tuotteistamaan luontokohteitaan, jotka nykyään toimivat yhdistysten varainhankintakeinona.

Kaupunki on saanut virallisen kansallisen kaupunkipuiston statuksen.

Toivottu tulevaisuus 2035

Murrospolku

Kohteiden inventointi ja tavoitteiden kirkastus asukastyöpajoissa. Alueiden tyypittelytilaisuudet. Ukipolis hakee matkailuhankkeen yritys yhteistyönä.

Kaupunkipuistostatuksen hakeminen. Luontomatkailun – karttojen ja reittien – tuotteistus. 4-5 yrityksen yritysryhmä Ukipoloksen hankkeena toimii asian eteen.

Asuinalueet alkavat erottua lähiluontoidentiteeteiltään. Kaavoitus ja asukastilaisuudet kannustavat osallistumaan alueiden erottumiseen. Yritykset mukana esim. kasvimyynnin kautta.

Kaupunkipuistostatus saatu. Suurin kesätapahtuma lumo- ja lähiluontoaiheinen ”Lumottu Uusikaupunki”. Yritykset ja yhdistykset yhteistyössä lähiluontomatkailun edistämiseksi.

Luontomatkailusta tulee paikkakunnan valttikortti. Monimuotoinen lähiluonto ja onnistunut yhteistyö sen eteen tunnetaan laajalti.

Monimuotoiseen lähiluontoon kiinnitytään identiteettinä ja se toimii paikkakunnan houkuttelevuuden valttikorttina esim. matkailussa

Lähiluonnon ja pihojen lumovoima

Aloitetaan tuotteistamalla infokylttejä luonnon monimuotoisuutta ja paikalliskulttuuria korostaville pihuille. Etsitään yhteistyöpihoja. Perustetaan Lumorinki-Facebook-ryhmä työn edistämiseksi ja mukaan tulemisen mahdollistamiseksi. Tavoitteena uhanalaisten kasvien, lähiluonnon ja kulttuuriperinnön vaaliminen, kaupunginosaidentiteettien syventyminen, asukasmarkkinoinnin ja –matkailun tukeminen sekä hallitun hoitamattomuuden eetoksen vahvistaminen.

Mistä aloitetaan?

Nykyhetki 2024

Kestävyyuskasvatusta tekemällä oppimalla

Vuoden 2035 Uudessakaupungissa lapset ja nuoret kulkevat yhtenäistä, tekemällä ja kokemalla oppimiseen perustuvaa kestävyyskasvatuksen polkua päivähoidosta aina elinikäiseen oppimiseen saakka.

Visio

Vuonna 2035 perhepäivähoidoissa, päiväkodeissa, alakouluissa, yläkouluissa, toisen asteen oppilaitoksissa ja kansalaisopistossa on yhteiset suuntaviivat: Lähestyttävän kevyt mutta johdonmukainen ympäristökasvatus on mukana koko kasvatustien ajan. Ympäristökasvatus yhdistetään lähikohteisiin, joista monet ovat ryhmille myös kummikohteita. Koululaiset käyvät kerran viikossa luontoretkeillä ja oppivat erätaitoja. Myös koulupuutarhat ja puutarhaterapia ovat osa koulujen ympäristökasvatusta. Koulujen yhteydessä toimii hyöty- ja yrttipuutarhoja, joissa järjestetään opetustoimintaa. Kesäisin niitä hoitaa kesätyöläinen, joka saa myös nauttia puutarhan sadosta.

Vapaa-ajalla monimuotoisuusluontokerhot ovat lapsille ja nuorille suosittu ajanviettotapa. Vuonna 2035 nuoret ja jo lapsetkin tuntevat lähiluonnon ja ympäristönsä kasveja samaan tapaan kuin isoisovanhemmat. Samalla luontoyhteys, joka ehti jo kadota, on ohittanut digilaitteet. Elinikäisen oppimisen tukemiseksi kestävyyskasvatuksessa tehdään myös yhteistyötä tiedotusvälineiden kanssa.

Murrospolku

Kuntalaisaloite vanhenpainsyödistyksen kanssa. Valtuutettujen kontaktointi. Osbusta luonto-ohjaaja. Keskustelu herää ja ilmasto-ohjelmaan kirjataan toimenpiteistä. Haetaan rahoitusta monimuotoisuuskerhoille.

Kaupungin strategiassa tavoitteeksi edelläkävijyys luontolähtöisessä kestävyyskasvatuksessa. Kestävyys- ja luonto-osaamista painotetaan opetushenkilöstön rekrytoinnissa. Toukokuussa 2025 jätettiin digilaitteet pois, kun tutustuttiin lähiluontoon. Asiaa ajoivat vanhempainsyödistykset.

Wintterin päiväkodissa ja koulussa on luontopainotus.. Opettajia koulutetaan aiheeseen. Kiertävä luonto-ohjaaja tukee opettajia. Oivalletaan, että luontolähtöisyys tukee hyvinvointia! Yhdistyksillä monimuotoisuuskerhoja lapsille.

Luontolähtöistä opetusta ja kasvatusta painotetaan. Luontolähtöinen, kestävyyskasvatuskeskeinen opetus ja kasvatus on Uudenkaupungin vetovoimaisuustekijä, joka tuo seudulle lapsiperheitä.

Luontolähtöisyys ja kestävyyskasvatus on integroitu opetukseen ja oppiaineisiin laajasti. Opetus yhdistetään lähiluontokohteisiin, joista monet ovat kummikohteita. Luontolähtöinen kestävyyskasvatus ei ole digitaalista, vaan konkreettista ja kokemuksellista. Se parantaa lasten ja nuorten henkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Lapset ja nuoret kulkevat läpi yhdenmukaisen kestävyyskasvatustien päivähoidosta aina elinikäiseen oppimiseen saakka.

Toivottu tulevaisuus 2035

Mukulat luontoon ja luontoyhteyden arkipäiväistäminen aikuisille

Tarjotaan perheille koulujen yhteydessä Lumoudu luonnosto –luentosarja monimuotoisuusymmärryksen lisäämiseksi. Lisäksi tarjotaan osaamista tietoiskuista elämykselliseen oppimiseen. Toteutetaan yhdessä kaupungin, perheiden ja Suutarhurin kanssa. Tavoitteena lisätä mahdollisuuksia tutustua ja innostua luonnosta.

Nykyhetki 2024

Mistä aloitetaan?

Yhteistyötä, neuvoja ja vertaisoppimista

on iotta se on
t
...aan?

- järjestetään yhteisiä ulkoistamisia
tarjoiluineen suurempien valmistus-
tapahduttua
kerätään yhteisiä ideoita
tarjoaja menimään suoraan ennisi-
tunneista kampaajia nettisivuille

Estettämyys
luonnossa
mahdollist

tyhkyttä on luontomathaus -
teitä entistä enemmän
luonnon monipuolisuuden
asinhankinta tms jopa

Mukaan otta
• Pop up -osallistumise
Aha smu
Lumo projekti
huoneen polveen
on vaihdut it

Vuoden 2035 Uudessakaupungissa luonnon monimuotoisuudesta huolehditaan yhdessä, omatoimisesti ja yhteisöllisesti helposti saatavilla olevien neuvojen ja vertaisoppimisen kannustamina

Vuonna 2035 luontotietoa ja erikoisosaamista on helposti tarjolla. Tietojen ja taitojen jakamisen myötä luonnon huomioimisesta on tullut kaikille helppoa. Yhteistyö median kanssa tukee tiedon lisääntymistä. Tietoa jaetaan kaikkialla: keskustassa, Pyhämaassa, Lokalahdella, Kalannissa ja vanhassa maalaiskunnassa kylineen.

Visio

Monitoimitila Wintteri toimii asukaslähtöisenä tiedon ja taitojen jakamisen sekä yhteisyyden synnyttämisen tilana. Siellä kokoontuu kaikille avoin vertaisyhteisö, jossa suunnitellaan ja ohjataan lumo-projektien toteutusta. Lumotyötä juhlietaan: valmistumisten kunniaksi järjestetään yhteisiä tapahtumia tarjoiluineen. Wintterin infoseinällä esitellään kuukausittain palkitut pihat sekä toteutuneita monimuotoisuusprojekteja. Muille alueille on yhtä lailla vakiintunut oppimisen ja jakamisen tiloja esimerkiksi kylätalojen ja puistojen yhteyteen. Yhteisestä osaamisen lisääntymisestä huolehtivat myös tietoa jakavat ja neuvovat "elävän satokausikalenterin" agentit: joukko ihmisiä, jotka järjestävät infoja ja esittelevät käytäntöjä kuhunkin ajankohtaan sopien asukkaille. Satokausikalenterin väki kokoontuu säännöllisesti yhteen jakamaan onnistumisia. Myös yritykset ovat mukana yhteisessä tekemisessä.

Luontopolut, kuntopolut, puistot ja tienvarret on muokattu opastein yhdessä sellaisiksi, että ne opettavat lähiluonnosta vähän kuin vahingossa. Esillä on myös tietoiskuja pölyttäjistä ja niiden yhteydestä eri kasveihin, ja ihmiset ovat oppineet huomioimaan pölyttäjät puutarhanhoidossaan.

Toivottu tulevaisuus 2035

Murrospolku

Aihetta edistetään opinnäytetyöllä ja lumostipendin myöntämisellä. Tehdään kartoituksia. Lumofoorumi julistaa arvot ja tavoitteet. Tekemistä startataan osallistuvan budjetoinnin avulla.

Perinnekasvipäivät. Ensimmäiset lumoagentit värvätään ja koulutetaan, yhteiset arvot sitouttavat ja innostavat.

Lumolautakunta perustetaan. Infoseinä Wintterissä, kylätaloissa ja virtuaalisesti. Paskruohosymposium alkaa.

Monet kohteet jo toimivat kestävästi ja uusia ihmisiä tulee lumipalloefektin tavoin mukaan toimintaan. Pilottikohteet ovat matkailullisia helmiä. Kaavoitus ottaa huomioon ekosysteemin toiminnan ja luo edellytyksiä (syttyvät ja väliaikaiset ovat mahdollisia).

Yhteistyö on monimuotoista ja kehittyvää. Virtuaaliyhteisöt ja yhdistykset toimivat monenkeskeisesti kunta-, valtio- ja kansainvälisellä tasolla. "Ekosysteemi" on kansalaisten laajasti tunnustama ja hyväksymä, resursoitu toimintamalli.

Luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi on aktiivista ja yhteistä tekemistä.

Neuvojen ja vertaisoppimisen saatavuuden asukaslähtöiseen lumotyöhön varmistavat yhteiset oppimisen ja jakamisen tilat ja elävät satokausikalenterit

Yhteisöpuutarha, lumopihakyltit ja perheluentosarja edistävät yhdessä tekemistä ja oppimista

Nykyhetki 2024

Mistä aloitetaan?

Murrosagendan muita kokeiluja toteutetaan useiden toimijoiden yhteistyönä, yhdessä oppien ja uusien ihmisten mukaantulo mahdollistaen. Yhteisestä tekemisestä viestitään suunnitelmallisesti. Lumorinki-yhteisö alkaa edistää neuvojen ja vertaisoppimisen murrospolkua.

Lähiluonnon monimuotoisuutta vaalitaan yhdessä!

Kaikki Uudessakaupungissa asuvat ja toimivat ovat tervetulleita mukaan murrosagendan toteuttamiseen.

Pääset mukaan liittymällä syksyllä 2024 perustettavaan avoimeen Lumorinki-Facebook-ryhmään, seuraamalla tiedotusta tärkeimmistä tapahtumista kaupungin nettisivuilta osoitteesta uki.fi/lumo tai ottamalla yhteyttä keneen tahansa jo mukana olevaan.